

DATUM
2015-08-24
ERT DATUM
2015-06-03

DIARIENR
2015/117-4
ER BETECKNING
A2015/1726/IU

Regeringskansliet
Arbetsmarknadsdepartementet
103 33 Stockholm

Ett gemensamt ansvar för mottagande av nyanlända (Ds 2015:33)

Statskontoret ser positivt på reformer som kan effektivisera bosättningen och påskynda etableringen av nyanlända. En ny lag som innebär att kommuner kan anvisas att ta emot nyanlända för mottagande löser i sig inte alla problem med bosättningen, men kan vara ett steg för att åstadkomma en snabbare bosättning av nyanlända.

Statskontoret har dock svårt att ta ställning till förslaget i sin helhet eftersom de ekonomiska konsekvenserna inte är fullständigt utredda. I departementspromemorian aviseras att kommunersättningarna och andra statsbidrag till kommunerna kommer att förändras i samband med lagens införande. Eftersom det i promemorian inte preciserats vilka ekonomiska konsekvenser detta kommer att få för staten och kommunerna kan Statskontoret inte tillstyrka förslaget. Statskontoret saknar också en fördjupad analys av behovet av sanktioner i lagen samt av vilka faktorer som ska beaktas vid fastställande av kommuntal.

Ekonomiska konsekvenser för staten och kommunerna

Promemorian föreslår att förändringar i kommunersättningarna för flyktingmottagande görs i samband med att den föreslagna lagen införs. Arbetsmarknadsdepartementet aviseras att förslagen om de statliga ersättningarna till kommunerna ska presenteras i regeringens budgetproposition för 2016. I promemorian finns således inte någon analys av de ekonomiska konsekvenserna för staten och kommunerna av dessa förändringar. Därför kan Statskontoret inte ta ställning till förslagets konsekvenser i sin helhet.

Behovet av sanktioner (Avsnitt 5.4)

Statskontoret saknar en djupare analys av i vilken mån kommunerna kan antas leva upp till skyldigheten enligt den föreslagna lagen och hur det påverkar behovet av sanktionsmöjligheter. I dagens system med frivilliga överenskommelser är det vanligt att kommunerna inte tar emot det överenskomna antalet nyanlända. Statskontoret anser att det behövs ett resonemang

kring för- och nackdelarna med sanktioner för att det ska vara klarlagt huruvida detta är lämpligt att införa i den föreslagna lagen eller inte.

Den kommunala självstyrelsen (Avsnitt 5.6)

En central fråga i promemorians förslag är gränserna för den kommunala självstyrelsen. Statskontoret konstaterar att promemorian har beaktat 14 kap 3§ regeringsformen och har gjort en proportionalitetsbedömning.

Den föreslagna lagen innebär en skyldighet för kommuner att ta emot nyanlända som anvisas. Förslaget innebär att den eller de myndigheter som regeringen bestämmer kan anvisa nyanlända till en kommun oberoende av om den har träffat en överenskommelse eller inte. Det medför att kommunernas handlingsutrymme påverkas på så sätt att den kommunala självstyrelsen inskränks. Statskontoret delar Arbetsmarknadsdepartementets bedömning när det gäller den kommunala självstyrelsen. Vid en avvägning av intresset av att nyanlända snabbare ska få en kommunplats och därmed påbörja sin etablering och att den kommunala självstyrelsen inte inskränks ytterligare, så väger det första över.

Fastställande av kommunal (Avsnitt 5.7.2)

Arbetsmarknadsdepartementet föreslår att kommuntalen ska fastställas med beaktande av kommunernas arbetsmarknadssituation, folkmängd och mottagande i övrigt. Statskontoret saknar dock en analys av vilka faktorer som bör ligga till grund för kommuntalen. I promemorian resoneras man till exempel inte kring för- och nackdelar med att ta hänsyn till kommunernas tillgång på bostäder.

Omförhandling av kommunal (Avsnitt 5.7.4)

Förslaget om en ny lag om mottagande innebär att en kommun är skyldig att ta emot en nyanländ för bosättning vid en anvisning. I promemorian görs bedömningen att länsstyrelserna bör träffa överenskommelser med kommunerna inom länet och att överenskommelserna så långt som möjligt ska vara frivilliga. Kommuntalen ska sedan kunna omfördelas mellan kommunerna i ett län efter överenskommelser mellan kommunerna.

Både Riksrevisionen och Statskontoret har konstaterat att bosättningen av nyanlända som anvisas kommunplats framför allt styrs av tillgången till bostäder och inte arbetsmarknadssituationen i kommunen.¹ Statskontoret har i uppföljningen av etableringsreformen pekat på vikten av att arbetsmarknadsperspektivet beaktas vid bosättningen.² Statskontoret anser att statens

¹ RiR 2015:17 och Statskontoret 2014:28.

² Statskontoret 2011:24 och 2012:2.

möjligheter att styra bosättningen minskar om kommunerna har möjlighet att omfördela kommunalen inom ett län. Statskontoret bedömer att dagens situation där det i praktiken är tillgången på bostäder som styr bosättningen riskerar att kvarstå om kommunalen kan omförhandlas. Därmed riskerar arbetsmarknadsperspektivet att nedprioriteras.

Ytterligare reformer inom bosättningsområdet är nödvändiga

För att öka effektiviteten i bosättningsarbetet krävs ytterligare reformer på området, bland annat när det gäller att öka tillgången på lämpliga bostäder. Statskontoret välkomnar därför den av regeringen aviserade utredningen på bosättningsområdet.

Generaldirektör Ingvar Mattson har beslutat i detta ärende. Utredningschef Anna Pauloff och utredare Jenny Andersson Rivas, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Ingvar Mattson

Jenny Andersson Rivas